

Міністерство освіти і науки України
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького
Мовний центр «Тьютор»

Студентське наукове товариство

СТУДЕНТСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ
Збірник наукових праць студентів



Мелітополь

2020

одиниці спілкування. Ознайомлюючись з інформацією країнознавчого та культурологічного характеру, учні засвоюють особливості іншої культури й аналізуючи їх, вчаться краще розуміти власну культуру. Не лише тексти (читання, аудіювання) можна використовувати як автентичний матеріал. Велика різноманітність прагматичних матеріалів: газети, квітки, афіші, етикетки, рекламні проспекти з туризму допомагають створювати життєві ситуації, вирішувати проблеми з різних сфер спілкування [4, с. 215].

Отже, формування в учнів соціокультурного компоненту передбачає не лише знайомство з історією, традиціями, звичками країни, мова якої вивчається, а й першочергово воно повинно давати знання, які можуть стати в пригоді безпосередньо в ситуаціях спілкування. Таким чином, соціокультурна компетентність повинна виступати як мета і результат підготовки учнів до міжкультурної взаємодії у світі та суспільстві XXI століття.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Калініна Л. В. Навчання англійської мови та культури у соціокультурному аспекті // Іноземні мови. – 2008. – № 2. – 48 с.
2. Максимець М. Формування соціокультурної компетенції у процесі вивчення іноземної мови // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – 2006. – Випуск 21. – С. 211-218.
3. Сухарева А. Формування соціокультурної компетенції як складової комунікативної компетентності // X Всеукраїнська студентська науково-технічна конференція «Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання». – Бердянськ: Бердянський державний педагогічний університет, 2010. – С. 252-253.
4. Федоренко Ю. П. Формування у старшокласників комунікативної компетенції в процесі вивчення іноземної мови: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09. – Луцьк, 2005. – С. 200-250.

Стовбур В.О.

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук,

доцент Єрмоленко С.І.

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ФОНЕТИКИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Анотація. У статті розглянуто методика викладання фонетики в середній школі. Описуються традиційні та інноваційні підходи до вивчення фонетики. Дається опис елементам біоадекватного уроку.

Ключові слова: звук, склад, біоадекватний урок, традиційний та інноваційні підходи.

Фонетика – це розділ мови, який вивчає звуки й склади: звуки – ми чуємо, склади – вимовляємо. Фонетика протиставляється граматиці, яка вивчає морфеми й синтаксеми, – які репрезентують абстрактні одиниці, тому передбачені в мові, – тоді як фонетика репрезентує мовлення. *Актуальність* нашого дослідження полягає в тому, що в 5 класі важко дітям пояснити категорії фонетики, тому вчені по-різному пропонують їх вивчати. У часописах, які є періодичними виданнями, часто автори (відомі педагоги й мовознавці) критикують сучасні навчальні програми, підручники, методичні вказівки за традиційність або інноваційність підходів до вивчення фонетики.

Мета статті полягає у висвітленні та систематизації останніх здобутків із питання комплексного вивчення фонетики в загальноосвітніх навчальних закладах.

Питання вивчення фонетики в загальноосвітніх навчальних закладах цікавило багатьох учених, серед них ми можемо назвати І. Ющука [4], О. Біляєва [1], С. Єрмоленко [2], Н. Маслоу [3] та інших.

Мовознавець Іван Ющук стверджує, що «основний компонент мови, структуру й логіку якого діти повинні засвоїти в 5-му класі, – це фонетика й пов'язаний з нею правопис (орфографія). Але, щоб у подальшому свідомо

сприймати й розуміти мовні явища, учні перед тим мають дістати цілісне уявлення про структуру мови» [4, с. 2]. Отже, відомості з фонетики мають забезпечувати правильний підхід до розуміння учнями звуків та складів.

Відомий педагог і мовознавець Олександр Біляєв надавав великого значення вивченню фонетики в школі. На його думку, «вивчення теоретичних відомостей з фонетики може бути більш і менш поглибленим. Дуже обмежені знання з фонетики давалися, зокрема, в старій школі. Значення фонетики надмірно переоцінювали в 20-і, а також у повоєнні роки, коли під проводом підвищення наукового рівня викладання мови учням пропонували за рахунок часу, потрібного для засвоєння практичних питань курсу, надто складні класифікації звуків (передньоязикові, губно-зубні, сонорні, носові та ін.)» [1, с. 2].

Як один із підходів до вивчення фонетики, пропонується біоадекватне навчання, запропонувала педагог Наталія Маслова [3]. Підтримуючи ідеї Наталії Маслової, педагог Світлана Єрмоленко вважає: «Ідея біоадекватного навчання – забезпечення права людини на природовідповідне мислення. <...> Мислеобраз – це індивідуально-сприйнятий усіма органами чуття (дотик, колір, смак, запах, звук) цілісний образ предмета або явища» [2, с. 117]. Для вивчення фонетики ми можемо запропонувати такі види робіт, як-от:

1) укладання пам'ятки щодо дотримання найпоширеніших чергувань приголосних і голосних звуків;

2) упорядкування за алфавітом імен героїв улюблених казок, мультфільмів, художніх фільмів, романів тощо;

3) проговорення скоромовок, виконання артикуляційних вправ: градацією від найтихішого вимовляння до найгучнішого і навпаки, від найшвидшого до найповільнішого і навпаки;

4) колективне укладання орфоепічних словників, у наголошенні яких трапляються помилки;

4) колективне укладання орфографічних словників, у написанні яких трапляються помилки;

5) запис аудіоліста-привітання й написання листівки для друзів або вчителів із дотриманням орфоепічних й орфографічних норм.

Особливо важливо на уроках фонетики вчителів, а не лише учнів, слідкувати за своїм мовленням. Треба послідовно, крок за кроком долати типові недоліки, що впродовж довгого часу сміять наше мовлення. Йдеться не лише про порушення орфоепічної вимови звуків та їхніх сполучень, уживання неправильного наголосу в словах, а головне – відсутність належної опори занять із фонетики на усне мовлення. Саме фонетика сприяє підвищенню культури мовлення не тільки школярів, а й вчителів, а також батьків учнів. Відповідно до сучасних вимог мовленнєвої діяльності слід широко практикувати аудіювання, говоріння, усвідомлене читання текстів різних видів і жанрів, грамотне письмо. Тільки за цієї умови можна досягти належних успіхів у навчанні та в фонетиці зокрема.

Отже, фонетика – це важлива тема на уроці української мови, вона містить дотичні розділи мови – орфоепію, графіку та орфографію. Тільки в комплексі традиційного й інноваційного підходу можна досягти максимально високих показників у навчанні української мови. Знання вимовних норм і правописних правил сприяє успіху не лише в школі, а й в житті в цілому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Біляєв О.М. Про вивчення фонетики в школі. *Українська мова і література в школі*. 2004. №7–8. С. 2–4.
2. Єрмоленко С.І. Ноосферна освіта на уроках української мови в 5-6х класах. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка*. 2018. №2. С. 116–122.
3. Маслова Н.В. Ноосферна освіта: Як перетворити навчання у природне пізнання світу. 2017. 248 с.
4. Ющук І.П. Шлях до пізнання мови // Про викладання рідної мови в 5 класі. *Дивослово: Українська мова й література в навчальних закладах*. 2005. №10. С. 2–4.